

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta 5.— „
četrt leta 2-50 „
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oglasila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oglasila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravišтво Učiteljskega Tovariša v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Iz Zveze slov. učiteljstva v Avstriji.

Četrti občni zbor Zveze slovanskega učiteljstva v Avstriji se vrši dne 24. julija 1914 v Levovu ob priliki shoda vseukrajinskega učiteljstva.

Odborova seja se vrši dne 23. julija v Levovu v prostorih društva »Vzajemna Pomoč Učiteljska«, ul. Skarbkijska št. 33.

Člani zveznega odbora pridejo v Levov že 22. julija zvečer. Na kolodvoru jih bodo pričakovali člani stanovanjskega oddelka. V katerih lokalih se bo vršil občni zbor, se naznani posebe.

V soboto, dne 25. julija, ob 9. zjutraj, se vrši prvo zasedanje Vseukrajinske učiteljske zveze, v nedeljo, dne 26. julija, se vrši ob isti uri drugo zasedanje. Program Vseukrajinske učiteljske zveze je sledeči:

»Vzajemna Pomoč Haličinskih i Bukovinskih Učitelj i Učitelok« priredi v sporazumu z reprezentanti narod. učit. vseh ukrajinskih ozemelj v slavo spomina našega genija Tarosa Ševčenka ob stoletnici njegovega rojstva v Levovu v dne 25. in 26. julija 1914.

Prvi vseukrajinski shod narodnega učiteljstva z vseh zemelj ukrajinskih.

Program shoda:

- I. Otvoritev shoda.
- II. Pozdrav zamejnih in tujezemskih gostov.
- III. Volitev predsedništva.
- IV. Referati na teme: Slika ukrajinskega narodnega šolstva 1. v Galiciji, 2. Bukovini, 3. na Ogrskem, 4. zamejnih Ukrajine, 5. v Zedinjenih državah severoameriških, 6. v Kanadi, 7. v Braziliji.
- V. Ukrajinski pedagoško - znanstveni in stanovski tisk in literatura.
- VI. Ukrajinsko časopisje in literatura za mladino kot vzgojevalni činitelj vseukrajinskega naroda.
- VII. Mezoterritorialni kolegialni stiki nar. ukraj. učit. (Skupni znanstveni kurzi, medsebojni obiski, izleti itd.

Bližje podrobnosti se oznanijo posebe. Za osrednje društvo »V. P. U.«

Ivan Štronsky, ravnatelj. Marijan Jakymovskij, predsednik. Denys Stelmach, tajnik.

V soboto, dne 25. julija, si ogledajo slovanski gostje mesto Levov. Zvečer bo koncert v slavo spomina Ševčenka, po koncertu skupni komers.

V nedeljo, dne 26. julija, popoldne se nadaljuje ogled mesta.

V ponedeljek izlet po železnici do Karpat, do Vorochty - Kőrömező; ob povratku postanek v Stanislavovu.

Deželne organizacije, združene v Zvezi slov. učiteljstva v Avstriji, oznanite predsedništvu Zveze kakor hitro mogoče imena ali vsaj število delegatov, ki jih pošljete na občni zbor. Oglasite se pa tudi drugi udeleženci pri predsedništvu, da se preskrbi vsem ob pravem času stanovanje.

M. Heiny, starosta.

Jos. Závada, tajnik.

Vzpored IV. glavni skupščini Zveze slovanskega učiteljstva v Avstriji dne 24. julija 1914:

- I. Otvoritev.
- II. Pozdrav došlih slovanskih gostov.
- III. Poročilo a) predsednika, b) tajnika, c) blagajnika.
- IV. Kako proslavi slovansko učiteljstvo petstoletni spomin smrti mojstra Jana Husa. Poročevalec tovariš Bohdan Skála, tajnik Zemského ústředního spolku jednot učiteljských v kralovství Českém.
- V. Shod slovanskega in evropskega učiteljstva v Pragi l. 1915. Poročevalec Josip Smrtka, starosta Zemského ústředního spolku jednot učiteljských v kralovství Českém.
- VI. Delavni program Zveze slovanskega učiteljstva v Avstriji za prihodnjo poslovno dobo. Poročevalec Peter Skalický, strokovni učitelj z Ustí n. Orlicí, starosta Zemské

ústřední jednoty učitelstva škol meštanských v kral. Českém.

VII. Predlogi. Poročevalec tov. L. Jelenc iz Ljubljane, predsednik Zveze avst. jugoslovanskega učiteljstva.

VIII. Volitve: a) staroste, b) treh namestnikov, tajnika in blagajnika, c) članov odbora in zaupnikov.

IX. Sklep.

V katerem kraju se vrši glavna skupščina, se naznani pozneje po sporazumu s krajevnim odborom.

Opazka: Po členu 8. društvenih pravil ima vsaka Zveza pravico poslati na glavno skupščino 8 delegatov. Manjše število delegatov, priglasenih za vsako Zvezo, ima polno število glasov.

V Jankovicah p. Holešov na Moravi, meseca julija 1914.

M. Hajny, starosta.

Jos. Závada, tajnik.

Okrajna učit. konierenca za okraj celjski dne 4. t. m.

Pod vtiskom pretresljive krvave drame serajevske smo se zbrali v preprosti, a letos posebno lično po šolskem slugi okrašen šolski sobi celjske okoliške šole. Iz srca v srca so segale besede, s katerimi je predsednik, c. kr. šolski nadzornik g. Josip Supanek, otvoril konferenco. Na kabinetno pisarno na Dunaju se je odposlala brzojavka:

Kabinetna pisarna, Dunaj.

Prešinjeno od najglobokejše žalosti in boli zaradi umora presvetlega prestolonaslednika in presvetle njegove soproge ter skrajno ogorčeno nad nečloveškim činom zaslepljenega morilca, polaga danes o priliki okrajne učiteljske konference zbrano učiteljstvo celjskega okraja pred Vaše Veličanstvo izraz najglobokejšega

sočuvstva, neomajne zvestobe in vdanosti s prošnjo: Vsemogočni daj Vašemu Veličanstvu prenesti tudi ta udarec! Vsemogočni čuvaj in ohrani Vaše Veličanstvo! Odposlala se je tudi nastopna brzojavka:

Dvorni svetnik Končnik, Gradec.

O priliki okrajne učiteljske konference zbrano učiteljstvo celjskega okraja se usoja Vam povodom 70letnice Vašega rojstva izraziti svoje vdane čestitke ter Vas prosi še nadaljne naklonjenosti.

Za svojega namestnika je predsednik imenoval predsednika okrajnega učiteljskega društva, za zapisničarico sta pa bili izvoljeni najmlajši tovarišici Virantova in Zdoškova iz Ljubecne.

Nadzornikovo poročilo je trajal skoro eno uro. Niso bili to strogi predpisi birokrata, prihajajoči od zgoraj dol, ampak bili so očetovski in tovariški migljaji moža, ki izhaja iz stoletja stare učiteljske rodovine, moža, ki bo letos dopolnil že četrti križ službenih let. Da bi njegovi nauki podžgali pri vseh navzočih plamen ljubezni do poklica, da bi povzdignili medsebojno spoštovanje in pravo tovarištvo, da bi privedli naše delovanje na pota, ki jih prepisuje duh časa, napredek in ljubezen do naroda; da bi poživljala naše delovanje naša osebnost, ker duha učiteljevega ne more nadomestiti najboljša knjiga: to so bile uvodne besede njegovega govora. Padle so gotovo na rodovita tla.

Deželni konservator dr. Hauser iz Gradca je imel tudi skoro uro trajajoč govor o varstvu zgodovinskih spomenikov. Uvodom se je spominjal protektorja dotičnega društva, prominlega presvetlega prestolonaslednika, potem nas je pa v duhu vodil v svetišča, kamor je ljudstvo od nekdaj polagalo vse pojave svoje fantazije in umetniškega čuvstvovanja, v cerkve, vodil nas je na pokopališče ob cerkvi, h kapelicam, na kmetiški dvor, na gradove in razvaline in v idilično vasico. V drastičnih primerih je kazal, kako po barbarsko se uničujejo zgodovinski spomeniki, ki nam bi naj bili sveta dedščina

LISTEK.

V. MAZI:

Ni ga!

Med vsemi svojimi sošolci sem ohranil Štefana Brozga v najhvaležnejšem spominu.

Se danes ga vidim suhljatega fanta s podolgovatim obrazom, zmrušenega in pretkanega, kakor je bil. Bog zna, kod roma, kako se mu godi; nikoli ni bilo po maturi več glasu o njem.

Redki časi so bili, da je prišel v šolo s kako knjigo pod pazduho. Večinoma je nosil s sabo samo debel, ob roboh zavijan zvezek, ki mu je bil obenem za shrambo svinčnika in držala. V tem so obstojale vse njegove šolske priprave, vsa štiri leta, kar sem ga poznal. Tudi profesorjem je bilo to znano, in na sleherni konferenci je bil Brozga opominjan zaradi »pomankljivosti šolskih potrebščin«. Toda Štefan je ostal konservativec prej ko slej, iz opominov ni bilo drugega sadu, nego da je po vsaki konferenci narisal v svoj razkuzmani zvezek prav nemarno karikaturu razrednika. Pod karikaturu je napisal datum, se prav hudomušno nasmejal — in to je bilo vse njegovo maščevanje.

In vendar ni bil Brozga vkljub »pomankljivosti šolskih potrebščin« nikoli slab dijak. Na katedru se je zmerom dobro

odrezal. Skromen kakor je bil, ni nikdar hlepel po odličnih redih. Pa saj je tudi vedel, da bi jih ne dobil, četudi bi jih bil zaslužil, ker so profesorji vedno upoštevali tisto »pomankljivost« pri klasifikaciji. Zlasti mu je ni pozabil očitati nikdar profesor Driska, ki pa je imel zato v Brozginem zvezku skoro v vsakem kotu svojo šilasto karikaturu.

Nekoč je karikiral Brozga ves profsorski zbor pri konferenčni mizi. Še slugo je pritaknil tja za ravnateljev frak. Obrazi so bili izborni pogodeni, vsak jih je moral poznati že izdaleč.

Ne vem več, kaj ga je bilo napotilo k tolikemu maščevanju, samo tega se spominjam, da je iztrgal Brozga to karikaturu iz zvezka in jo postavil ob desetih na ogled v okviru za urnik. Potem je stopil zopet v klop brez besede, samo s tistim običajnim hudomušnim nasmehom v obrazu in očividno je bil zadovoljen, ko je videl, kako so se drenjali potem po katedru sošolci in so še iz drugih letnikov prihajali v celih trumah in so vsi v nepopisnem zadovoljstvu tleskali z dlanmi in klicali imena karikiranih profesorjev. Zlasti Driske se niso mogli nagledati.

Driska pa je imel tisto dopoldne inšpekcijo na hodniku in neprestani klici njegovega imena so ga privabili, da je stopil v razred. Nihče drug ga ni opazil nego Brozga, ki je brž planil h katedru, razmaknil s čudovito silo navdušeno gručo ter pograbil karikaturu. Zdaj so šele zapa-

zili drugi navzoči original in se brž poizgubili po hodniku. Brozga in Driska pa sta se pogajala za izročitev karikature, toda vsa pogajanja so bila brezuspešna. Niti grožnja, da sicer pride stvar pred konferenco, ni mogla spraviti Brozge do predaje. In res so siromaku naprtili zato v semestralnem izpričevalu nezadosten red v vedenju. Brozga pa je karikiral še bolj pridno. Kadar je dobil le v roke košček praznega papirja, gotovo je dobil Driska na njem svoj zaslužen spomenik, ki je romal od klopi do klopi, iz letnika v letnik in rodil cele salve presrčnega smeha. Toda še bolj nego s temi mnogovrstnimi karikaturami, ki so bile res nekaj nedosegljivega, mi je ostal Brozga v neizbrisnem spominu z naslednjo originalno zgodbo:

V četrtem letniku je predaval higijeno mestni zdravnik dr. Koruznik. Prihajal je vsak ponedeljek prvo uro, široko sedel za mizo, odložil ščipalnik in med neprestanim zamahovanjem rok nadaljeval svoje dolgočasno predavanje. Fraze »takorekoč«, »kot taka«, »vobče« in podobna brezpomembna šara je vezala puste otrobe od ure do ure.

Sreča v nesreči je bila, da ni imel ta človek nobenega zaznamka naših imen. Njegovo maniro smo poznali še iz prvega letnika, kjer nas je moril en semester s somatologijo. Ob koncu semestra si je še le spisal naša imena in je potem v dveh urah opravil s klasifikacijo. Umevno je, da

ni zato ves čas nobenega poznal niti po imenu, niti po obrazu. To dejstvo smo v četrtem letniku prav dobro izkoristili. Sedeli smo, kjer se je komu poljubilo, najmanj tretjina razreda pa je bila vsako uro odsotna, seveda izmenoma. Eni so rajši poležali doma, drugi so porabili to uro za izprehod, tisti pa, ki so bili navzoči, so večinoma izdelovali naloge za druge predmete. Trije repetentje v zadnji klopi so bili edini, ki niso nikdar »špricali« te ure, toda porabili so jo za marjašanje. Brozga pa je bil edini, ki ga sploh ves semester ni bilo k predavanju, ampak je porabljal to uro, kakor je večkrat zlovoljen pripovedoval, za »pretepanje« z gospodinjo. Ni mu namreč pustila, da bi v miru poležal »krokar krokarški«, kakor ga je zmerjala, ampak vselej ga je vlekla za suhe noge izpod odeje, in ker ji stare roke niso dosegle zaželenega uspeha, se je morala zateči naposled h korcu vode in ga obliła med ploho »najžlahtnejših« priimkov iz besednjaka izvestnih študentovskih gospodinj.

»Danes sva imela zopet cirkus«, je pripovedoval, kadar sta se posebno hrabro »duelirala«. Še danes mi je žal, da nisem imel prilike videti ta »cirkus« na lastne oči, moralo je biti res nekaj za bogove.

Semester se je bližal h koncu. Brozga je vendar čutil potrebo, prisostvovati vsaj poslednjim predavanjem dr. Koruznika. Do »dueliranja« z gospodinjo mu itak ni